Farmannalög, reglugjörð um viðurværi skipshafnar og fyrirsögn um læknislyf (1891)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum https://urlausnir.is. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álítur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Landsbókasafnsins (Íslandssafn).

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

Far

J. 3 13.096
Ísl

Farmannalög,

reglugjörð um viðurværi skipshafnar

og

fyrirsögn um læknislyf.

Prentað að tilhlutun landshöfðingja handa íslenzkum þilskipum.

Reykjavík.
Ísafoldar-prentsmiðja.
1891.

Lög þessi prentuð og reglugjörðin um viðurværi skipshafnar skulu vera á hverju íslenzku skipi til leiðbeiningar og eptirbreytni fyrir alla þá, er hlut eiga að máli. — Ef skipstjóri sýnir af sjer vanrækt í þessum greinum, sætir hann sektum, 10 til 100 kr.

(Farmannalög 22. marz 1890, 72. gr.).

Farmannalög.

Vjer Christian hinn Níundi, af guðs náð Danmerkur konungur o. s. frv.

gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

I. Dagbókar-bálkur.

1. gr. Nú er hjerlent skip í förum landa á milli, og skal skipstjóri þá jafnan hafa leiðarbók á skipinu og skal henni svo hagað, sem hjer segir.

2. gr. Leiðarbók þessa skal mega nota á öllum þeim ferðum, er skipið fer; skal hún vera úr góðum sterkum pappír, í haldgóðu bandi, blaðsíður tölusettar, og bókin gegnþrædd traustum streng. Lögreglustjóri á þeim stað, er skipið hefur ferð sína frá, löggildir hana og innsiglar. Fyrir löggildinguna skal greiða 2 kr., ef skipið er 100 smálestir eða minna, ella 4 kr. — Nú er skip afgreitt til ferðar landa milli, og skal þá lögreglustjóri gæta þess, að skipstjóri hafi leiðarbók með sjer, og skal lögreglustjóri í því skyni rita vottorð sitt á bókina um, að hún hafi verið honum sýnd, en eigi ber honum borgun fyrir þá áritun. Nú ber svo til á langferð, að dagbók verður fullrituð og getur skipstjóri þá snúið sjer til næsta danska verzlunar-ræðismanns eða vararæðismanns á hafnarstað utanríkis, eður til lögreglustjóra á dönskum hafnarstað — í Kaupmannahöfn til dómsmálaritarans í farmanna- og verzlunarrjettinum og á Færeyjum utan Þórshafnar til sýslumanns næsta —

og skal sá þessara manna, er skipstjóri snýr sjer til, löggilda fyrir hann nýja leiðarbók, en geti þess þá jafnframt með áritun á hina gömlu leiðarbók, beint neðan við það, er síðast var í hana skráð. Eigi gildir þó slík leiðarbók, nema fyrir það, sem eptir er ferðarinnar, og þarf skipstjóri enga borgun að greiða fyrir þá löggilding.

3. gr. Frá þeim degi, er mateldur er á skipi kveyktur, skal sá, er verði stýrir, hvort heldur er skipstjóri, stýrimaður, eða undir-stýrimaður, rita í leiðarbókina undir eins og hann er af verði leystur, hvað eina það, er fram fór meðan hann stýrði verði, það er til siglingar eða stefnu kom, svo og sjerhvern atburð annan þann, er á nokkurn hátt kynni að geta þýðing haft fyrir útgjörðarmenn skips eða sendendur farms eður og fyrir vátryggjendur. Nú verður eitthvað misritað í leiðarbókina, og má þá hvorki útskafa það, er rangt er, nje á annan hátt gjöra það ólæsilegt, heldur á að stryka eða punkta þannig yfir það, að lesa megi, hvað þar var ritað áður. Í bókunum sínum eiga allir skipstjórar og stýrimenn að fara eptir fyrirmyndar-blaði því, er hjer fer á eptir í 12. gr.

4. gr. Nú bíður skip á ferð sinni tjón, það er mótmælum ber á að lýsa, og nær skipstjóri höfn hjer á landi eður í Danmörku eður og utan ríkis á nokkrum þeim stað, er danskur verzlunar-ræðismaður er skipaður eða vara-ræðismaður, og skal hann þá í síðasta lagi innan sólarhrings skila leiðarbók sinni lögreglustjóranum, ef það er hjer á landi og lögreglustjóri er búsettur þar, sem hann nær höfn eður þar í grenndinni, ella umboðsmanni hans löggiltum, í Danmörku lögreglustjóra — í Kaupmannahöfn þó dómsmálaritara farmanna- og verzlunarrjettarins, og í Færeyjum utan Þórshafnar sýslumanni í því umdæmi —, en utan ríkis ræðis-

manninum eður vara-ræðismanninum. Embættismenn þessir eiga að skrifa rjett neðan undir það, er síðast var innfært í bókina, vottorð sitt að tilgreindum stað og stund um, að bókin hafi sjer sýnd verið innan 24 stunda frá því, að skipið kom; skulu þeir jafnframt geta þess, hvort skipulega hafi reynzt ritað í bókina á hverjum degi að undanförnu. Nú er bókinni eigi skilað innan sólarhrings, og skal þess þá getið í árituninni, svo og þess, hversu lengi þetta hafi dregizt fyrir skipstjóra. Fyrir vottorð þessi á erlendis ekkert gjald að greiða, en hjer á landi hálft gjald það, er í 2. grein er ákveðið. Bókinni skal tafarlaust skila skipstjóra aptur, þá er ofangreindum fyrirmælum er fullnusta gjör.

5. gr. Nú leggur skipstjóri skipi sínu á höfn hjer við land og er ferð hans þar talið lokið, þá skal hann á sama hátt skila lögreglustjóra eða umboðsmanni hans leiðarbókinni innan sólarhrings. Embættismaður þessi á að rita vottorð sitt í bókina, rjett neðan undir það, er síðast var í hana skráð, um að bókinni hafi í rjetta tíð skilað verið, og hvort í hana hafi verið ritað á hverjum degi eður ekki. Fyrir þetta vottorð skal borgun greiða fyrir skip, sem stærra er en 100 smálestir, 3 krónur, ef ferðin hefur eigi yfirstaðið missiri lengur, 4 krónur, ef hún hefur staðið missiri lengur en eigi ári lengur; en 5 krónur, ef hún hefur staðið ári lengur. Nú er skip minna, og skal þá jafnan hálft gjald greiða við það, sem áður er tiltekið. Nú verður ferð lokið í danskri höfn eða utanríkishöfn, og fer þá með eptirlit þetta svo sem í 4. grein er ákveðið um skip þau, er slystjón bíða og í slíka höfn koma. Nú verður það eigi sjeð af skjölum skipsins, hvenær ferð er á enda, og skulu það þá ferðalok talin, er skip kemur aptur á hjerlenda höfn og affermir þar að mestu leyti eða að öllu, eða ef skipshöfnin er lögskráð úr vist.

6. gr. Skylt er skipstjóra að leggja fram leiðarbók sína þegar í stað, hvenær sem útgjörðamenn, farmsendendur eða vátryggjendur æskja þess, málstað til sönnunar. Nú hefur skip eigi lokið ferð sinni, svo að frumbókin verður eigi framlögð, og skal þá skipstjóri láta í tje endurrit af henni, staðfest af notarius.

7. gr. Nú verður sú raun á, að skipstjóri eða stýrimaður hafa vanrækt að rita í leiðarbókina, samkvæmt því, er þessi lög mæla fyrir, og skal hann þá, er hann verður í slíku sekur í fyrsta sinn, sæta 20—50 kr. sektum, annað sinn 50—200 kr. sektum, og í þriðja sinn hafi fyrirgjört rjetti sínum til skipstjórnar eða til að ráðast á skip sem stýrimaður. Nú hefur skipstjóri eða stýrimaður ritað ósannindi í leiðarbókina eða falsað hana, þá sæti hann þeirri hegningu, er lög kunna að ákveða fyrir það, og hefur auk þess fyrirgjört rjetti sínum til að vera í förum sem skipstjóri eða stýrimaður; svo er hann og skyldur til skaðabótum að svara. Nú verður sú raun á, að skipstjóri eða stýrimaður hefur skafið út ritað mál í leiðarbók sinni eða strykað yfir nokkuð það, er í hana er skráð og gjört það ólæsilegt, en hefur þó eigi gjört þetta í saknæmum tilgangi, sæti sömu hegningu, sem í þessari grein er ákveðin fyrir vanrækt á að skrifa í leiðarbókina; en sýni atvik málsins, að út sje skafið eða yfir strykað í þeim tilgangi að dylja það, er fyrir hefur komið á ferðinni, sæti sömu hegningu, sem ákveðin er fyrir fölsun bókarinnar.

8. gr. Nú kemur skipstjóri í höfn með þeim atvikum, sem í 4. grein er skráð eða ferð hans er á enda og vanrækir hann að sýna leiðarbókina og fá vottorð í hana skráð, sæti sektum frá 2—5 kr. fyrir sólarhring hvern, er hann þetta vanrækir. Mál, sem af þessari vanrækt rísa, skal sækja sem almenn lögreglumál.

9. gr. Allir skipstjórar og stýrimenn skulu við því

búnir, ef slys ber að höndum, að bjarga leiðarbókinni ásamt öðrum skjölum skipsins. Nú verður skipsskjölum bjargað, en leiðarbókina vantar, og skal þá skipstjóri með framburði skipshafnar sinnar færa sönnur á, hvað til þess bar, að bókinni varð eigi bjargað. Nú fær hann eigi skýrlega sannað, að honum sje eigi sök á gefandi hvarfi bókarinnar, sæti sektum frá 10—100 kr.; en reynist það, að hann hafi af ásettu ráði látið fyrirfarast að bjarga bókinni, sæti refsingu sem fyrir bókfölsun eptir 7. gr.

10. gr. Eigi má skipstjóri fyrirfara leiðarbókinni fyr en öll mál eru á enda kljáð, þau er skylt eiga við ferðina, milli útgjörðamanna, farmsendenda og vátryggjenda; sæti ella ábyrgð eptir atvikum og með hliðsjón af 7. og 9. grein þessara laga. Nú kemur skip til hafnar hjer við land að aflokinni ferð og leggur skipstjóri í haf á ný, áður en öll mál þau, er skylt eiga við hina fyrri ferð, eru á enda kljáð milli allra þeirra, er hlut eiga að máli, þá má hann eigi með sjer taka leiðarbók skipsins, heldur á hann að kaupa nýja leiðarbók til ferðarinnar á kostnað útgjörðamanna.

11. gr. Öll gjöld og bætur samkvæmt þessum bálki laga þessara renna í landssjóð.

12. gr. Fyrirmyndarblað við dagbækur skipa.

Ár Mánuður Hvar skipið er

Dag-setning	Stund	Stefna er stýrt er í	Vegarlengd k. f.	Haldin stefna	Vindur	Veður	Dýpt	Botn	Athugavert:
	1								**E. h.**
	2								
	3								
	4								Kl. 1½ tók mið af í ' mílur
	5								
	6								Kl. tók mið af ⊙ við sólarlag ° ' frá til ', fann með því misvísun ° ' til nvesturs.
	7								
	8								
	9								
	10								Kl. tók saman segl.
	11								
daginn	12								**F. h,**

þann	1								Kl. mældi ⊙ hæð: ° ' og tók mið af henni ° frá til fann misvísun ° ' til nvesturs.
	2								
	3								
	4								
	5								
	6								Kl. ausið
	7								
	8								Kl. st. ' mældi ⊙ hæð: ° ' og tók mið af ⊙ í s. s. au.
	9								
	10								Kl. st. ' mældi ⊙ hæð: ° ', fann með þessum 2 mælingum breidd að vera ° ' nbr.
	11								
	12								Á hádegi mæld ⊙ hæð:

Misvísandi aðalstefna: ° frá til
leiðrjett með: ° til nvesturs
Rjett aðalstefna er: ° frá til
Vegalengd alls: mílur.

Norðl. breidd eptir leiðarreikn. ° '
Lengd ° '
Mæld norðl. breidd ° '

Þegar skipið er þar í sjó, er eigi þarf grunnsökku við, ganga 2 síðustu dálkarnir úr.

II. Vistráðabálkur.

13. gr. Þá er skipstjóri ræður mann á skip með sjer, skal hann fá honum viðskiptabók. Í bók þessari skal skipstjóri ljóst og skilmerkilega tiltaka ferð þá eða farleið, sem sjómaðurinn er til ráðinn, rita fullt nafn sjómannsins, aldur og fæðingarstað, stöðu hans á skipinu og vistarkjör, kaup það, er honum er heitið annaðhvort fyrir ferðina eða um mánuðinn, tilgreina, hvort það skuli í peningum goldið eða öðrum eyri, og eins, hve mikið honum er fyrirfram greitt af kaupinu; undir þetta skal skipstjóri rita nafn sitt. Sje kaup ákveðið fyrir alla ferðina með tiltekinni upphæð í peningum eða öðrum gjaldeyri, skal þess getið jafnframt, hve lengi á er ætlað, að ferðin muni standa, og eins, hve hátt mánaðarkaup megi algengt telja á þeim stað og tíma, er samningurinn er gjörður.

14. gr. Í viðskiptabókina skal skipstjóri rita hvað eina, er hann greiðir sjómanninum meðan þeir eru í förum, eða þá er þeir lúka viðskiptum sínum. Skyldur er sjómaður til, ef skipstjóri krefst þess, að gefa ritaða viðurkenningu fyrir sjerhverri upphæð, er honum er greidd, bæði sjerstaka og sömuleiðis ritaða í viðskiptabókina. Nú verður eigi hlje á förum skipsins og engin breyting á gjörðum samningi, en sjómaður verður lögskráður á skipið á ný, og þarf skipstjóri þá ekki, ef sjómaður er því sampykkur, að leggja til nýja viðskiptabók, meðan hin gamla endist til.

15. gr. Landshöfðingi sjer um, að viðskiptabækur fáist hjá sjerhverjum lögskráningarstjóra, og ákveður verð þeirra. Í viðskiptabókinni skulu prentaðar vera hinar 6 fyrstu greinar úr þessum vistráðabálki, eyðublað undir samning þann, er um getur í 13. grein, hin helztu ákvæði úr skipsaga-bálki og úr reglugjörð fyrir danska verzlunar-ræðismenn, þau er til farmanna taka.

16. gr. Það er skylda skipstjóra að láta semja skipshafnarskrána þannig, að í henni sjeu þær hinar sömu skýrslur, sem 13. grein ákveður, og láta skipverja rita nöfn sín undir hana. Nú ber skipshafnarskrá og viðskiptabók eigi saman, þá er skipverjar skulu lögskráðir til skiprúms, og gilda þá þau ákvæðin, er skipverja eru hagkvæmari.

17. gr. Í hvert sinn, er skipshöfn er lögskráð til skiprúms eða úr skiprúmi, skal lögskráningarstjóri gæta þess, að fylgt sje fyrirmælum þeim, sem nú hafa nefnd verið um viðskiptabækur og skipshafnarskrár.

Nú er ferð skipsins heitið til útlanda, og skal þá skipstjóri og skipshöfnin játa samninginn eins og hann er ritaður í viðskiptabók og á skipshafnarskrá fyrir skipskráningarstjóra, áður en hann lögskráir skipshöfnina til skiprúms. Nú lögskráir skipskráningarstjóri menn úr skiprúmi, og skal hann þá gjöra upp viðskiptareikninginn, ef skipstjóri óskar þess eða einhver af skipshöfninni fyrir sitt leyti. Skyldur er hann og til að fylla út viðskiptabækur og skipshafnarskrá fyrir skipstjóra hönd. Gjald fyrir þessi störf skal ákveðið í leiðarvísi þeim, er nefndur er í 19. grein, og inna það af hendi sá eða þeir, er þessa starfs beiðast. Nú verður skipstjóri og einhver af skipverjum eigi á eitt sáttir, er reikningar skulu uppgjörðir, eða og skipskráningarstjóra þykir tilefni til að hafa á móti samningi þeim, er gjörður hefur verið, og skal hann þá reyna að jafna ágreininginn með fortölum, en takist það ekki, skal hann leiðbeina þeim, er honum þykir áhallað, um það, hvernig hann skuli að fara til að ná rjetti sínum.

Skyldur er skipskráningarstjóri til að rita ókeypis í viðskiptabækurnar og á skipshafnarskrána athugasemd um, að hann hafi gætt skyldu þeirrar, er á honum hvílir

eptir þessari grein, og geta þess jafnframt, hvort hann í því efni hafi fundið nokkuð athugavert.

18. gr. Skipstjóri, er sekur reynist við ákvæði þessa lagabálks, skal útlægur gjör 10 kr. eða meiru allt að 100 kr. og skal sú sekt falla til einhverrar stofnunar fyrir farmenn eða í siglinga þarfir, eptir því, sem landshöfðingi mælir fyrir um það efni.

19. gr. Landshöfðingi semur leiðarvísi fyrir skráningarstjóra um framkvæmd starfa þeirra, er um ræðir í þessum lagabálki, og skal þar fyrirskipað um snið það, er skipshafnarskráin (16. gr.) á að hafa. Kostnaðurinn við útvegun viðskiptabókanna og skipshafnaskránna greiðist fyrirfram úr landssjóði til bráðabirgða.

III. Lögskráningar-bálkur.

20. gr. Sjerhver skipstjóri á hjerlendu skipi, er ræður nýja menn á skip sitt hjerlendis, hvort heldur einn eða fleiri eða alla skipshöfn, skal láta skráningarstjóra lögskrá menn sína til skiprúms. Nú byrjar hjerlent skip fyrstu ferð sína á almanaksárinu frá einhverri höfn innanlands, eða það er fermt hjer eða affermt, og skal þá lögskrá skipshöfn til skiprúms, þó að engin breyting hafi á skipshöfn orðið meðan skipið dvaldi hjer, áður en skipið leggur af stað.

Nú hefur skipstjóri á hjerlendu skipi ráðið nýja menn á skip, einn eða fleiri, meðan skipið var í förum erlendis, eða hann hefur misst nokkurn mann af skipshöfn sinni, er látizt hefur, leystur verið úr vist, strokið eða á annan hátt af skipi farið, og skal hann þá láta skráningarstjóra lögskrá skipshöfn sína til skiprúms, þá er hann fær afgreiðslu frá hinni fyrstu höfn hjerlendis, þar sem hann hafði fermt skip eða affermt, eptir að hann kom hingað til lands.

21. gr. Nú leysir skipstjóri á hjerlendu skipi skips-

höfn sína úr vist, eða nokkurn hluta hennar, þá er hann er hjer við land, og skal hann þá láta skráningarstjóra lögskrá þá úr skiprúmi, er frá honum fara.

22. gr. Í kaupstöðum eru bæjarfógetar skráningarstjórar, en annarsstaðar sýslumenn.

23. gr. Nú skal lögskrá menn til skiprúms eða úr skiprúmi, og skal það gjöra skráningarstjórinn í því lögsagnarumdæmi, þar sem skipið þá liggur. Nú er sýslumaður þar eigi búsettur nje þar í nánd og kemur þá í hans stað umboðsmaður hans, sá er amtmaður hefur skipað samkvæmt o. br. 28. des. 1836, 9. gr.

24. gr. Þá er menn eru lögskráðir til skiprúms eða úr skiprúmi, skal skipstjóri sýna skráningarstjóra viðskiptabækur skipverja og önnur skilríki.

25. gr. Þá er menn eru lögskráðir til skiprúms, skal skipstjóri jafnframt leggja fram 2 samhljóða skrár yfir skipshöfnina (skipshafnarskrár), samdar með fyrirskipuðu sniði. Öðru eintaki skrárinnar heldur skráningarstjóri, en á hitt ritar hann vottorð sitt og skilar skipstjóra því aptur. Nú hefur skipstjóri áður á því almanaksári látið hjerlendan skráningarstjóra lögskrá skipshöfn sína til skipsrúms, en þarf nú að láta lögskrá einn mann eða fleiri til skiprúms, en þó eigi skipshöfn alla, og er þá rjett, að hann leggi fram skipshafnarskrá þá, er hann hefur þangað til notað, en þá skulu á hana skráðir þeir menn, er hann bætir nýjum við, eða og þeir, eru ritaðir á aukaskrá, og skal hennar þá getið á hinni eldri skrá. Hvenær sem maður er lögskráður úr skiprúmi, skal sýna skráningarstjóra skipshafnarskrána.

Þá er skipstjóri beiðist þess, er skráningarstjóri skyldur að útvega skipshafnarskrár eða aukaskrár, og rita allt á þær, það er með þarf, og eins að rita nýráðna menn á eldri skrána, allt gegn ákveðnu gjaldi.

26. gr. Nú hefur skipstjóri ráðið nýja menn á skip,

og skulu þeir þá sjálfir ganga fyrir skráningarstjóra, þá er þeir eru lögskráðir til skiprúms. Endrarnær er venjulega ekki þörf á því, að skipshöfn sje látin ganga fyrir skráningarstjóra, þá er menn eru til skiprúms skráðir; þó er skipstjóri skyldur að hlýða fyrirmælum skráningarstjóra, ef hann eptir atvikum krefst þess, að einn eða fleiri af skipverjum eða þeir allir sjeu látnir ganga fyrir sig.

27. gr. Sjerhver skipstjóri á útlendu skipi, er ræður mann á skip eða sleppir manni úr skipsvist meðan skipið liggur í höfn hjer við land, skal að öllum jafnaði láta skráningarstjóra lögskrá menn sína til skiprúms eptir fyrirmælum 23.—26. gr. hjer að framan. Nú eru skipverjar þeir, er hann rjeði eða ljet úr vist fara, menn útlendir og getur hann þá, ef hann kýs það heldur, látið verzlunar-ræðismann þjóðar sinnar, ef til er á þeim stað, rita breytingu þá, sem á er orðin, á skipshafnarskrána, og sýni síðan skráningarstjóra hana eða eptirrit af henni staðfest af ræðismanni. Skráningarstjóri ritar síðan á skrána eða eptirritið og skilar henni síðan aptur til skipstjóra. Ei má valdsmaður afgreiða skipið fyr en þessu er fullnægt.

28. gr. Þá er skráningarstjóri skal lögskrá menn til skiprúms eða úr skiprúmi, skal hann rannsaka, hvort skipshafnarskrárnar eru rjettar og hvort skipstjóri hafi í nokkru brotið fyrirmæli þessa lagabálks. Við lögskráningu til skiprúms skal hann jafnframt rannsaka, hvort nokkuð sje því til fyrirstöðu, að menn þeir, er á skránni standa, megi í förum vera með skipinu, og reynist svo, skal hann neita að lögskrá þá til skiprúms.

Fyrir lögskráningarnar og rannsókn og áritun skipshafnarskránna greiðist engin borgun.

29. gr. Nánari fyrirmæli um það, hvernig skráningarstjórar skuli framkvæma störf þau, er lögbálkur

þessi leggur þeim á herðar, skulu gefin í leiðarvísi, er landshöfðingi semur.

30. gr. Nú lætur skipstjóri fyrirfarast að láta skráningarstjóra lögskrá menn sína til skiprúms eða úr skiprúmi, þá er honum er skylt eptir lögum þessum að láta gjöra það, eða hann fær skráningarstjóra rangherma skipshafnarskrá, eða gefur honum rangar skýrslur við samningu skránna eða áritun á þær, eða hann tekur aðra menn á skip sitt en þá, er á skránum standa eða breytir þeim eptir að skráning er fram farin, og skal hann þá sæta sektum eða fangelsi.

31. gr. Mál, sem rísa af brotum gegn ákvæðum þessa lagabálks, skal með fara sem almenn lögreglumál. Sektir renni í landssjóð.

IV. Skipsaga-bálkur.

1. kap. Um stjórn og aga á íslenzkum skipum.

32. gr. Skipverjar skulu sýna skipstjóra og öðrum yfirmönnum tilhlýðilega virðingu, hlýða með athygli á boð þeirra, og láta í ljósi með skýru svari, að þeir hafi skilið þau. Þeir skulu vinna að öllu því, sem þeim er boðið, í þarfir skips og farms, hvort heldur í landi eða á skipsfjöl, hvort heldur tjón hefur að höndum borið eður endrarnær, og yfir höfuð skulu þeir tafarlaust hlýða hverju því, er skipstjóri býður þeim í þjónustu skipsins eður til viðhalds reglu á skipinu.

Sömu hlýðni eru þeir skyldir að sýna bæði þeim, sem að öllu leyti gengur í skipstjóra stað í fjærveru hans eður sjúkdómi, svo og hverjum þeim, sem á hendur er falið sjerstakt umboð eða forstaða sjerstakra verka, allt innan takmarka þess valds, sem slíkum manni kann að vera í hendur fengið.

Sömu skyldu hefur sjerhver óæðri yfirmaður gagn-

vart þeim, sem yfir hann eru boðnir, og sjerstaklega gagnvart skipstjóra sjálfum.

33. gr. Hins vegar á skipstjóri og aðrir yfirmenn að fara sómasamlega með þá, sem þeir eru yfir boðnir, og annast velvegnun þeirra eptir megni. Sjer í lagi má eigi beita við þá líkamlegum refsingum; (sbr. þó 34. gr.).

34. gr. Nú neitar einhver af skipverjum að hlýða því, sem fyrir hann er lagt, eður sýnir þrjózku eður mótþróa yfirboðurum sínum, og hefur þá skipstjóri eður sá, er í forföllum hans eður fjærveru gengur í hans stað, rjett til að beita valdi og þvingun til að þröngva honum til hlýðni.

Ef í nauðir rekur og einkum ef skip er í háska statt, eður skipverjar gjöra samblástur eða sýna mótþróa með ofbeldi, þá er jafnvel leyfilegt að taka til sjerhverra þeirra úrræða, er nauðsyn kann til að bera, til að koma á reglu eður hlýðni, og er sjerhver af skipverjum skyldur til, þegar þannig er ástatt, að veita lið þeim, sem stjórn hefur á hendi, jafnvel án þess á hann sje skorað.

Bíði þeir tjón við þetta, sem mótþróann sýndu, skulu þeir þó engan kost eiga á að koma ábyrgð fram fyrir það, nema það sannist, að vald eða þvingunarúrræði, er beitt hefur verið, hafi harðari verið eður frekari, en atvik gátu rjettlætt.

35. gr. Nú er maður lögskráður til skiprúms og neitar hann að ganga á skip, eður kemur eigi til skips á ákveðna tíð eður gengur af skipi í leyfisleysi, og getur skipstjóri þá á sína ábyrgð látið þröngva honum með lögregluvaldi til að uppfylla skuldbindingu sína.

Nú gjörir einhver skipverja sig sekan í slíku framferði, þá er skipið liggur í höfn utan ríkis og skal þá danskur verzlunar-ræðismaður, ef hann er þar nokkur

til, skyldur að veita skipstjóra liðveizlu sína, til þess að fá tilstyrk yfirvaldsins þar, til að þröngva til hlýðni hinum brotlega manni.

2. kap. Um yfirsjónir farmanna.

36. gr. Fyrir yfirsjónir þær, er farmanni kunna á að verða, hefur skipstjóri vald til að veita þeim refsingar, er hjer skulu taldar, en gæti þess jafnframt, sem fyrir er mælt í 37. gr.:

1) Fyrir ósæmilegt framferði gegn skipstjóra eður öðrum yfirmönnum, missir fjögra daga kaups; slíkt hið sama fyrir óhlýðni, nema þeim, sem brotlegur varð, hafi þegar í stað verið til hlýðni þröngvað samkvæmt fyrirmælum 34. greinar.
2) Nú kemur farmaður eigi til skips í ákveðna tíð, þá er hann hefur fengið landgönguleyfi, en kemur þó samdægurs, verði útlægur tveggja daga kaupi, en fjórðungi mánaðarkaups, ef síðar kemur. Nú gengur farmaður í land í óleyfi, en kemur þó samdægurs aptur, varðar það fjögra daga kaupi, en hálfs mánaðar ef síðar kemur.
3) Nú er maður í land sendur með bát og yfirgefur hann í óleyfi, varðar fjögra daga kaupi.
4) Ef farmaður flytur fatnað sinn allan eða nokkuð til muna af honum af skipi í óleyfi, varðar fjórðungi mánaðarkaups.
5) Nú er maður við stýri settur eður á vörð til útsjónar, og gengur hann frá í óleyfi eður hann finnst þar sofandi eður ölvaður, fyrirgjörir hálfsmánaðar kaupi.
6) Vanræki maður varðstöðu sína, eður annað verk, sem honum er á herðar lagt eður hann finnst sofandi við hana eða ölvaður, varðar fjögra daga kaupmissi.

7) Flytji maður í óleyfi brennivín á skip eður annan áfengan drykk, missir fjórðung mánaðarkaups, og fyrirgjörir ölföngunum.

8) Hálfs mánaðar kaupmissi varðar að fara ógætilega með eld eður ljós.

9) Að hafa eldspýtur undir þilfari, eður ljós kveykt eða lampa í hásetabyrgi eptir þann tíma, er skipstjóri hefur tiltekið, varðar tveggja daga kaupmissi.

10) Fjögra daga kaupmissi varðar það, að vekja illindi eður annan ófrið á skipi úti eður við vinnu í skipsins þjónustu.

11) Eins dags kaupmissi varðar að leyfa ókunnum mönnum að koma á skip í leyfisleysi; en þriggja daga kaupmissi að leyna ókunnum manni á skipi úti.

Verði stýrimanni einhver af þessum yfirsjónum á, má þyngja sektirnar allt að helmingi, en allt að ferföldu, ef brot er ítrekað. Þyngja má og sektirnar á öðrum skipverjum allt að helmingi, ef brot er ítrekað.

Eigi mega sektir farmanna, sem teknar eru af kaupi hans og dregnar frá því, þá er reikningur er upp gjörður, nema samtals meiru en hálfu því kaupi, er hann hefir fyrir unnið á ferðinni.

Nú hefur kaupsamningur hljóðað um ákveðna upphæð fyrir alla ferðina, eður um hlut af aflanum eður kaup hefur verið ákveðið eptir aflahæð (afla-verðlaun) og skulu þá sektir miðaðar við mánaðarkaup það, er tíðkanlegt var, þar sem farmaður rjeðist á skip um það leyti, er hann rjeðist.

Nú er brot farmanns þess eðlis, að hann ætti opinberri málssókn fyrir að sæta að almennum lögum, og fellur hún eigi niður að heldur, þótt skipstjóri hafi beitt hegningarvaldi sínu.

37. gr. Nú vill skipstjóri beita hegningarvaldi sínu samkvæmt 36. gr., og á hann þá í viðurvist skipshafn-

ar, eður sje hún fjölmenn, þá í viðurvist að minnsta kosti tveggja hinna helztu manna á skipinu að leiða stillilega þeim, sem brotið hefur, ávirðing hans honum fyrir sjónir og refsing þá, er hann ætlar að láta hann sæta og því næst veita áheyrn því, er hinn kann fram að bera til varnar sjer eður málsbóta. Þetta skal þó venjulega ekki gjört fyr en 12 stundum eptir að yfirsjónin var drýgð. Nú þykir skipstjóra vörn hans ónóg, eður hann hefur ekkert fyrir sig að bera, og á hann þá þegar, meðan vottarnir og hinn seki maður eru enn viðstaddir, að lesa upp skýrt þessa 37. gr. þessa lagabálks og skrifa í leiðarbókina (ef nokkur er á skipinu, en ella í aðra bók, er rjettur dómari hefur til þess löggilt) skýrslu um yfirsjónina og hegningu þá, er hann leggur á hinn seka mann, og skal þess jafnframt getið, hvort hann hafi kannazt við yfirsjónina og hvað hann hafi framfært til varnar sjer. Skýrslu þessa skal hann þvínæst skýrt upplesa og bæði skipstjóri og sá, er dæmdur var, rita nöfn sín undir, og síðan vottarnir, sem staðfesta það með undirskript sinni, að þeir hafi viðstaddir verið alla þessa gjörð og að allt það sje rjett bókað, er fram fór. Nú vill sá, er fyrir sektum varð, eigi undirskrifa, og skulu þá vottarnir taka það skýlaust fram, að hann hafi undan því færzt, þótt á hann hafi verið skorað.

Nú þykir skipstjóra fyrir sjerstakar orsakir eigi ráðlegt að láta frest þann líða, er áður var tiltekinn, og skal þá frá þeim orsökum skýrt í bókinni.

38. gr. Nú vill skipstjóri eigi neyta hegningarvalds þess, er lög þessi veita honum eður og hann hefur þegar beitt þeirri hegning allri, er 36. gr. heimilar honum frekast, og er honum þá heimilt, þá hann er heim kominn úr ferð sinni að draga þann, er misgjörði, fyrir lög og dóm fyrir athæfi hans, og sætir hann þá

sektum allt að 100 krónum ef sekur reynist, enda sje athæfi hans eigi þess eðlis, að þyngri hegning liggi við að almennum lögum.

39. gr. Nú vill farmaður bera sig upp undan hegning þeirri, er skipstjóri hefur á hann lagt, og skal hann þá kæra mál sitt fyrir rjetti, áður en 3 sólir eru af lopti frá því, er hann kom með skipinu á einhverja þá höfn hjerlenda, þar sem afferma skal, og má skipstjóri eigi neita honum landgöngu-leyfi svo sem þörf er á í þessu skyni. Nú reynist svo fyrir rjetti, að eigi hefur gætt verið fyrirmæla 37. gr. eður að refsing sú, er skipstjóri hefur álagt, fer fram yfir takmörk þau, er 36. gr. heimilar fyrir brotið, og skal þá úr gildi fella úrskurð skipstjóra, hvort sem kærandi hefur bent á þessa ágalla eður ekki; en heimilt er þá skipstjóra að koma ábyrgð fram á hendur kæranda fyrir brot hans, svo sem fyrir er mælt í 38. gr.; en reynist svo, að fullnægt hafi verið ákvæðum 37. gr. og að eigi hafi beitt verið meiri refsing, en heimilað er í 36. gr., þá skal skipstjóri sýkn og úrskurður hans standa, nema kærandi sanni eður færi líkindi til þess, að eigi hafi næg ástæða verið til hegningu að beita, því að þá skal úrskurðinn úr gildi fella.

Nú fer sá, er sektaður hefur verið, af skipi áður en skipið hefur affermt hjer á landi, og skal þá hinn danski verzlunar-ræðismaður, ef nokkur slíkur er til á þeirri höfn, skera úr því til bráðabirgða, hvort fylgt hafi verið fyrirmælum 37. gr., og hvort refsing sú, er skipstjóri hefur ákveðið, fari út yfir takmörk þau, er valdi hans eru sett í 36. gr. Nú þykir ræðismanni refsingin rjett á lögð af skipstjóra og skal þá farið eptir úrskurði skipstjóra, þá er reikningar eru uppgjörðir; svo skal og með fara ef enginn verzlunar-ræðismaður er til á þeim stað, þar sem maðurinn fer af skipi; en

rjett á þó farmaður á engu að síður að lögsækja skipstjóra við dómstóla hjer á landi, til ónýtingar úrskurði hans og endurgreiðslu því, er inni var haldið af kaupinu. Sje það í danskri höfn, að farmaður fer af skipi, skal skipskráningarstjóri sama hlutverk hafa í þessu efni sem verzlunar-ræðismaður við utanríkishöfn. — Nú fellir verzlunar-ræðismaður eða skipskráningarstjóri úrskurð skipstjóra fyrst um sinn úr gildi og skal þá reikninginn uppgjöra eptir því, en rjett á þá skipstjóri á, þá er hann kemur hingað heim til lands, að skjóta því undir úrskurð rjetts dómstóls, hver fullnaðarúrslit þess máls skulu vera, og skal þá með það mál fara eins og segir í upphafi þessarar greinar.

40. gr. Með mál þau, er um ræðir í 38. og 39. gr., skal fara eptir þeim ákvæðum, er gilda um einka-lögreglumál, nema mál sje svo vaxið, að opinberri málssókn eigi að sæta eptir almennum lögum; því þá skal eptir þeim reglum farið, sem um þau mál gilda.

41. gr. Allar sektir eptir 36. gr., svo og eptir 43. gr. og 72. gr. hjer á eptir, skulu eptir ákvæðum landshöfðingja falla til einhverrar stofnunar, sem gjörð er til hagsmuna farmönnum eður í þarfir siglinga. Þá er reikningar eru uppgjörðir, skal skipskráningarstjóri (utanríkis - ræðismaður) halda eptir sektum eptir 36. gr. af kaupi farmanns, en þó skal fyrst fullnægt kröfum skipstjóra, þeim er af ferðinni eru tilkomnar. Fjeð skulu þeir því næst senda til sjóðs þess, er það á í að renna.

42. gr. Nú verður sú raun á, að skipstjóri, eður sá, er í hans stað gekk, hefur misbeitt valdi því, er honum er heimilað í 34. og 36. gr., t. d. með því, að beita óþarfa hörku, ákveða hegning án þess að gæta fyrirmæla 37. gr, eður án þess að hafa kynnt sjer yfirsjónina nægilega, eður jafnvel að hann hefur vísvitandi

einhverjum rangt til gjört og skal honum þá refsað með sektum eður fangelsi, nema þyngri hegning liggi við eptir öðrum lögum.

3. kap. Um glæpi farmanna.

43. gr. Fyrir að strjúka af skipi skal farmanni venjulega refsað með einföldu fangelsi eigi skemur en 14 daga og eigi lengur en 3 mánuði. Nú snýr strokumaður aptur til skips ótilknúður áður en skipið leggur út þaðan, er hann strauk, og má þá færa hegninguna niður í sektir, eigi lægri en 20 kr. og eigi hærri en 100 kr.

44. gr. Nú strjúka fleiri menn saman af skipi eða eptir undirlögðu samráði, og skal þá eptir atvikum beita einföldu fangelsi í lengri tíma en 43. gr. segir, eða þá fangelsi við vatn og brauð. Nú leiðir sýnilega hættu eða tjón fyrir skipið af strokinu, hvort heldur það eru heilar eða hálfar skipshafnir, sem strjúka, eða einstakur maður að eins, og getur þá hegningin orðið allt að þyngsta vatns og brauðs fangelsi, eða eins árs betrunarhúsvinnu.

45. gr. Nú er maður eigi til skips kominn, er það leggur af stað, eða hann er frá skipi meira en tvo sólarhringa í óleyfi, eða fram yfir þann tíma, er honum var leyft, skoðist hann þá sem strokumaður og sæti hegning eptir því, nema hann sýni fram á þau atvik, er gjöri það sennilegt, að hann hafi ekki ætlað að svíkjast úr þjónustu sinni.

46. gr. Nú strýkur maður með kaup sitt, það er hann hefur eigi fyrir unnið, og skal honum hegnt sem fyrir svik, hvort sem hann var áður í vist kominn á spip eða ekki, nema málavextir gjöri það sennilegt, að hann hafi ekki ætlað að draga undir sig kaup það, er

honum var fyrirfram greitt, en hann hafði enn eigi fyrir unnið.

47. gr. Auk þess sem strokumanni er hegnt svo sem áður segir, fyrirgjörir hann og kaupi því, er hann kann inni að eiga og fjármunum sínum öllum, þeim er hann skilur eptir á skipi, og eignast það útgjörðarmenn skipsins. Nægi þetta ekki til að bæta þeim tjón það er þeir hafa af strokinu beðið, er strokumaður enn fremur skyldur að bæta þeim að fullu það, er ávantar.

Nú er skip í höfn utan ríkis og þykir skipstjóra grunsamt um, að einn eða fleiri af skipshöfninni muni ætla sjer að strjúka, og er honum þá heimilt að taka fatnað skipverja í sínar vörzlur sjerstaklega til þess að afstýra strokinu.

48. gr. Farmenn þeir, er af skipi strjúka með kaup það, er þeir eigi hafa fyrir unnið, skulu sakamálshöfðun sæta. Ella láta valdsmenn eigi strokumál til sín taka í embættisnafni, nema skipstjóri eða útgjörðamaður beiðist þess; en þá skal með þau mál farið svo sem lögreglumál í embættisnafni rekin, þó svo, að ef til þess kemur að dæma strokumann í fangelsi við vatn og brauð eða í betrunarhús-vinnu, skal hann að spurður, hvort hann óski sjer sakverjanda skipaðan, og skal það gjört, ef hann æskir þess.

49. gr. Nú gjörir skipshöfn eða nokkur hluti hennar uppreisn til þess að ná stjórn skipsins á vald sitt, eða til að þröngva skipstjóra til að breyta stefnu skips eða að öðru leyti gjöra nokkuð eða ógjört láta, að því er til ferðarinnar lýtur, og skal þá forgöngumönnunum refsað, ef ofbeldi hefur beitt verið við menn eða fjármuni, með hegningar-vinnu allt að 6 árum, nema þyngri hegning liggi við eptir málavöxtum, og hinum öðrum hluttakendum uppreisnarinnar með fangelsi, ekki

vægara en 3 mánaða einföldu fangelsi eða með betrunarhús-vinnu allt að 2 árum. Sama varðar, ef skipshöfnin eða nokkrir menn af henni í sameiningu setja sig með valdi á móti framkvæmd einhverra fyrirmæla skipstjóra eða þess, sem í hans stað hefur stjórn á hendi. Nú hafa hvorki menn nje fjármunir verið ofboldi beittir og varðar þá brot forgöngumanna fangelsi, ekki vægara en 3 mánaða einföldu fangelsi eða betrunarhús-vinnu allt að 2 árum; öðrum hlattakendum brotsins skal með fangelsi hegnt. Nú hafa hluttakendur uppreisnar, annaðhvort af sjálfsdáðum eða eptir áskorun skipstjóra eða staðgöngumanns hans, horfið frá samblástrinum, án þess, að óskundi hafi gjörður verið mönnum eða fjármunum, og skal þá forgöngumönnum einum refsað með fangelsi eða betrunarhús-vinnu allt að því árlangt.

50. gr. Nú ræðst einhver af skipshöfninni á skipstjóra, á skipi úti eða í landi, með ofbeldi eða ofbeldishótun, þá skal hann fangelsi sæta eða sektum, nema þyngri hegning liggi við glæpnum eptir málavöxtum.

Sje slík árás gjör á skipstjóra eða staðgöngumann hans, þegar þeir eru að gegna köllun sinni eða í því tilefni, eða sje hún gjör til að þröngva þeim að gjöra eða ógjört láta eitthvað það, er að köllun þeirra lýtur, þá skal hinum seku refsað með hegningar-vinnu allt að 6 árum, eða fangelsi, ef málsbætur eru, þó eigi vægara en 3 mánaða einföldu fangelsi, nema afbrot sje svo vaxið, að þyngri hegning liggi við því eptir öðrum lögum.

Nú gjörir annars einhver af skipshöfninni skipstjóra eða staðgöngumanni hans tálmanir í að gegna köllun sinni, og varðar það fangelsi eða sektum.

51. gr. Fyrir aðra glæpi, en þá er nú voru taldir, skal, þá er þeir eru á skipi drýgðir, refsing yfir höfuð að tala álögð eptir almennum lögum.

52. gr. Nú drýgir einhver skipverja glæp á skipi og skipið er ekki í höfn á Íslandi, og skal skipstjóri þá, svo fljótt sem auðið er, halda bráðabirgða-rannsókn yfir hinum seka og yfir þeim af skipverjum eða farþegjum, er borið geta um verkið. Ef afbrotið er framið í höfn, en ekki á Íslandi, skal þetta þó því að eins gjört, að því sje jafnframt samfara brot á skyldum hans í þjónustu skipsins. Rannsóknina skal rita í bók þá, er ræðir um í 37. gr., eptir reglum þeim, sem þar segir.

Skipstjóri skal því næst, eptir því, sem kostur er á, annast um það, að afbrotamaðurinn verði kyrr á skipinu, og getur hann byrgt hann inni eptir málavöxtum eða beitt öðrum ráðum til þess að halda honum á skipinu, en hann hefur ábyrgð á því, að eigi verði verr með hann farið, en nauðsyn krefur.

Þegar skipið, eptir að glæpurinn hefur drýgður verið, kemur til danskrar hafnar eða í utanríkis höfn, þar sem skipaður er danskur verzlunar-ræðismaður, skal skipstjóri þegar eptir komu sína skýra lögreglustjóra eða ræðismanni frá glæpaverkinu, og fá þeim staðfest eptirrit af bráðabirgða-rannsókninni. Lögreglustjóri eða ræðismaður rannsakar þá málið og sker úr því, hvort afbrotamaður skuli laus látinn eður sendur heim, og ef það verður ofan á, að hann verði heim sendur, skal hann sjá svo um, að hann verði sendur svo fljótt, sem verða má, annaðhvort með sama skipi eða á annan hátt eptir málavöxtum.

Þegar öðruvísi stendur á en nú var sagt, að hægt hefur verið að fá glæpamann í hendur hlutaðeigandi yfirvaldi í útlendri höfn, skal skipstjóri þegar eptir heimkomu sína skýra valdsmanni frá afbroti því, er framið hefur verið og láta fylgja staðfest eptirrit af bráðabirgða-rannsókninni.

Fyrir brot á fyrirmælum þessarar greinar skal skipstjóri sæta sektum allt að 100 kr., nema athæfi hans sje svo vaxið, að þyngri hegning liggi við eptir öðrum ákvæðum.

4. kap. Um kaup skipverja, rjett til að ganga úr skiprúmi, heimsending, sjúkdómskostnað og ýmislegt fleira.

53. gr. Nú er maður ráðinn á skip fyrir tiltekna ferð, þá er hann skyldur til að halda áfram að vera með því skipi, enda þótt það breyti ferð sinni eða lengi hana. En þegar liðin eru tvö ár að minnsta kosti, frá því er skiprúms-samningar voru gjörðir, og skipið er enn ókomið aptur til þess staðar, er menn voru á það ráðnir, eða þar sem samningar heimila þeim að ganga frá því, þá skal þeim heimilt vera, að fyrirláta skipið í hverri höfn eða tryggu skipalægi, þar sem skipað er upp úr því, nema það eigi að fara þaðan beina leið heim til áður greindra staða. Sama rjett hafa og skipverjar, sem ekki hafa ráðnir verið til ákveðinnar ferðar, til þess að yfirgefa skipið, þegar tvö ár eru liðin.

Hins vegar getur skipstjóri ekki, nema svo sje tilskilið í skiprúms-samningnum, sagt neinum skipverja upp vist mót vilja hans fyrir þá eina sök, að tvö ár sjeu liðin frá því, er samningur var gjörður, nema hann kosti heimför hans og borgi honum kaup, þar til er hann er heim kominn.

Eigi heimilar það neinum að fara úr skiprúmi, að skipið skiptir um skipstjóra.

54. gr. Nú sannar einhver skipverja það, að hann geti sjálfur fengið skip að ráða fyrir, og má hann þá þegar ganga úr skiprúmi, en setja skal hann annan í sinn stað, er vaxinn sje stöðu þeirri, sem hann hafði, eða borga aptur kaup það, er hann hefur unnið fyrir, þó ekki meira en 6 mánaða kaup.

Stýrimaður, sem ráðizt hefur sem háseti á skip, getur gengið úr skiprúmi þegar í stað, ef hann sannar, að hann geti ráðinn orðið sem fyrsti stýrimaður á öðru skipi, en setja skal hann annan í sinn stað, er vaxinn sje stöðu hans.

55. gr. Sá, sem verður að vera með skipi á ferð, sem eigi var ákveðin fyrr en eptir að hann var ráðinn á það, hefur rjett á, þegar hann er búinn að vera ár í vist á skipinu, og þaðan af hvert missiri, að fá allt að því tvo þriðjunga af kaupi því, er álitið verður, að hann hafi unnið fyrir, enda þótt vist hans sje enn þá eigi á enda; og skal hálft kaupið borgað honum í peningum og hinn helmingurinn annaðhvort í peningum eða með ávísun á útgjörðarmenn, og ræður skipstjóri, hvorn kostinn hann kýs.

56. gr. Þegar samið hefur verið um ákveðna upphæð í kaup fyrir tiltekna ferð og henni verður breytt svo, að hún stendur lengur en gjört var ráð fyrir í skiprúms-samningnum, þá á skipverji sá, nema öðru vísi standi með berum orðum í samningnum, heimting á, að fá jafnframt hinu tilskilda kaupi, uppbót fyrir ferðarlenginguna, er talin sje eptir því mánaðarkaupi, sem algengt var á þeim stað og tíma, er skiprúms-samningur var gjörður.

57. gr. Sömu uppbót á og skipshöfn heimting á, þegar um tiltekna upphæð er samið í kaup, fyrir þann tíma, er skipinu dvelst ferð, og hættir þó eigi við, fyrir sakir kyrrsetningar, herkvíunar eða halds á skipi eða fyrir þá sök, að skipið hefur orðið að hleypa í höfn til aðgjörðar eða uppskipunar, nema ferðin standi eigi fyrir það lengur en gjört var ráð fyrir, þá er gjörðir voru skiprúms-samningar. Hið sama er um, þegar svo stendur á, að borga skal skipstjóra dvalauka-bót; telst

þá uppbótin fyrir þann tíma, er skipstjóri fær dvalauka-bót fyrir.

58. gr. Nú er skipverja sagt úr vist á þeim stað, er ferðin skyldi frá hafin, fyrir því að hætt er við hana eða önnur ákvörðun tekin, þá á hann að fá kaup fyrir þann tíma, er hann hefur unnið fyrir kaupi, og eins mánaðar-kaup að auki, og skal um hvorttveggja farið eptir því kaupi, er um var samið eða venjulegu mánaðarkaupi á þeim stað, er samningur var gjörður á. En ef hætt er við ferðina af því skipið er fyrir slys orðið ósjófært eða fyrir stríð, herkvíun eða hald, þá fær skipshöfninin ekki nema um samið kaup eða venjulegt mánaðar-kaup fyrir þann tíma, er hún hefur unnið fyrir kaupi.

Það, sem borgað kann að hafa verið skipverjum, áður en hætt var við ferð, fram yfir það, sem nú var talið, er ekki apturkræft.

59. gr. Nú hefur samið verið um ákveðna upphæð í kaup fyrir tiltekna ferð, og verður ferðin skemmri en í skiprúms-samningnum til tekið, án þess þó að hætt sje við að halda ferðinni áfram, þá verður eigi kaup sett niður af þeirri ástæðu.

60. gr. Nú hefur breytt verið ferðalagi og lýkur skipið ferð sinni erlendis, og á þá skipshöfnin heimting á að fá ókeypis heimferð á kostnað útgjörðarmanns, fæði eða hæfilega fæðispeninga þar í talið. Sá, sem ráðinn er með mánaðarkaupi, fær það jafnframt, þangað til heim er kominn; en þeir, sem ráðnir eru fyrir ákveðna upphæð í kaup fyrir alla ferðina, fá kaup eptir því, sem segir í 56., 57. og 59. gr., þannig að vist er að álíta lokið, er heim er komið.

61. gr. Nú hlekkist skipi á eða það verður hernumið og upptækt gjört, og á skipshöfnin þá heimting á kaupi til þess dags, er því hlekktist á eða varð gjört

upptækt, þ. e. umsömdu mánaðarkaupi, eða, hafi samið verið um tiltekna upphæð fyrir alla ferðina, þá svo miklu, sem þeir hefðu átt kost á, ef um venjulegt mánaðarkaup hefði verið samið, þó ekki meiru en því, er um samið var fyrir ferðina, nema það leiði af því, sem segir í 56. og 57. gr.

Svo á skipshöfnin og heimting á að fá ókeypis far heim, þar með talið fæði eða fæðispeningar, á kostnað útgjörðarmanna, og hæfilega þóknun fyrir það, er hún hefur unnið að björgun.

Þegar skip hefur verið hernumið, hefur skipstjóri þó rjett á að senda skipshöfnina heim, án þess að bíða þess, hvað af skipinu verði gjört, en hún á þá heimting á kaupi, þangað til heim er komið, nema skipið hafi áður verið gjört upptækt.

62. gr. Nú hefur skipi hlekkzt á og það hættir við ferð sína erlendis, fyrir því, að það hefur laskazt svo mjög, að annaðhvort verður eigi við það gjört eða að kostnaður við aðgjörðina mundi nema meiru en skipið yrði vert á eptir, þá á skipshöfnin að eins heimting á að fá ókeypis heimferð og kaup eins og hefði skipið strandað þann dag, þá er skipshöfninni er sagt upp vist fyrir því að skipið sje ófært til áframhalds.

63. gr. Nú sýkist eða slasast einhver skipverja og er sjálfum eigi um að kenna, og er hann eigi ferðafær, og fær hann þá umsamið kaup eða venjulegt mánaðarkaup fyrir þá daga, er hann hefur unnið fyrir kaupi. Ef hann sýkist eða slasast við vinnu sína í þarfir skipsins, á hann enn fremur að fá lækning og hjúkrun á kostnað útgjörðarmanna, þó ekki lengur en um 4 vikur. Það sem honum hefur þegar greitt verið upp í kaup, er þá eigi apturkræft.

Nú sýkist maður eða slasast á leiðinni, og er honum eigi um að kenna, og skal honum þá hjúkrað á

skipi, eða hann sendur í land til lækningar og hjúkrunar, ef það er gjörandi og á því þörf. Nú er hann eigi orðinn svo ferðafær, er skipið fer þaðan, sem hann var fluttur í land, að hann verði hafður með, og skal skipstjóri þá annast um, að haldið verði áfram að veita honum aðhjúkrun í landi, og að hann verði, þegar þar að kemur, sendur heim, hvorttveggja á kostnað útgjörðarmanna. Hinn sjúki maður skal halda kaupi sínu meðan hann er við skipið. En verði að skilja hann eptir í landi, fær hann umsamið eða venjulegt mánaðarkaup, eptir því, hvort hann er ráðinn með mánaðarkaupi eða fyrir tiltekna upphæð, til þess dags er skipið fer frá þeim stað, þar sem hann verður eptir, en þó ekki meira en um var samið fyrir ferðina, nema það sje heimilað í 56. og 57. gr.

64. gr. Nú deyr einhver skipverja á ferðinni, og annast þá skipstjóri útför hans. Kaup hans til dauðadags, sem fer eptir því, er um samið var eða venjulegu mánaðarkaupi, skal borga búi hans eða erfingjum að frádregnum nauðsynlegum útfararkostnaði.

65. gr. Nú sýkist maður og er sjálfur valdur að, og er skipstjóri engu að síður skyldur til að útvega honum lækning og hjúkrun, hvort heldur á skipinu eða í landi erlendis; og sje það erlendis, skal skipstjóri fje út leggja fyrirfram í þessu skyni svo sem þörf er á; en kostnað af þessu, svo og af því, að orðið hefur að fá annan í hans stað, má borga af kaupi hans, meðan það hrekkur.

66. gr. Nú er maður sjúkur, er skipið kemur heim og er eigi sjálfur valdur að, og á hann þá að fá lækning og aðhjúkrun í allt að 4 vikur á kostnað útgjörðarmanna.

67. gr. Nú reynist einhver úr skipshöfninni ónýtur til þess starfa, er hann hefur ráðizt til, og getur skipstjóri, ef það sannast með áliti tveggja hinna helztu af

skipverjum að svo sje, minnkað kaup hans allt að helmingi, en þess skal jafnframt gætt, að ástæður fyrir áliti þeirra og úrskurður skipstjóra verði með nákvæmni ritaður í bók þá, er 37. gr. ræðir um, og það síðan upplesið fyrir hlutaðeiganda í áheyrn vottanna, og riti þeir því næst allir undir það nöfn sín. Nú vill sá eigi undirskrifa, er úrskurðurinn er um, og eiga þá vottarnir að geta þess í bókinni, að honum hafi verið veittur kostur á því.

Um það, hvernig hlutaðeigandi geti borið sig upp undan þessum úrskurði, og um afleiðingar af þeirri kæru fer eptir því, sem segir í 39. gr., þannig að það, sem þar segir um afleiðingar af því, að brotið hefur verið gegn fyrirmælum 37. gr., á líka við þegar fyrirmælum þessarar 67. greinar hefur eigi fylgt verið tilhlýðilega.

68. gr. Því, sem sparast af kaupi við það, að skipverjum fækkar á leiðinni, skal skipt milli hinna annara í skipshöfninni (að skipstjóra undanskildum), að tiltölu við kaup hvers. Þó á þetta sjer eigi stað, þegar strok veldur fækkun.

69. gr. Þegar skip liggur við land, og skipverjum er fengið starf á sunnudögum og öðrum helgidögum um fram venjulega vinnu að því að halda skipinu hreinu, þurka segl, gegna nauðsynlegum bátstörfum, tilbúa mat og hagræða eptir þörfum skipinu, svo að óhult sje, þá skal borga þeim það með $^1/_2$ dags kaupi fyrir hverja tveggja stunda vinnu.

70. gr. Þá er í undanförnum greinum ræðir um heimför skipverja eða heimsending, þá á skipstjóri kost á að velja, hvort heldur hann vill þann stað, þar sem skiprúms-samningar fóru fram, eða annan stað, þar sem hann eptir samningnum átti kost á að láta þann, er heim skal fara eða sendast, fara úr skiprúmi.

5. kap. Almenn ákvæði.

71. gr. Landshöfðingi semur reglugjörð um viðurværi skipshafnar.

Landshöfðingi segir og fyrir um, hver læknislyf skuli vera á skipi og hve mikið af þeim.

72. gr. Lög þessi prentuð og reglugjörðin um viðurværi skipshafnar skulu vera á hverju íslenzku skipi til leiðbeiningar og eptirbreytni fyrir alla þá, er hlut eiga að máli.

Ef skipstjóri sýnir af sjer vanrækt í þessum greinum, sætir hann sektum, 10 til 100 kr.

Reglugjörð

um viðurværi skipshafna á íslenzkum skipum, svo og um það, hver læknislyf skuli vera á skipi og hve mikið af þeim, dags. 29. des. 1890

Samkvæmt fyrirmælum 71. greinar í farmannalögum 22. marzm. þ. á. er hjer með sett reglugjörð sú, sem hjer fer á eptir, um viðurværi skipshafna á íslenzkum skipum, svo og um það, hver læknislyf skuli á skipi vera, og hve mikið af þeim.

1. Um viðurværi skipshafna.

Vikuskamtur fyrir hvern mann skal vera:

7 pd. af *brauði*, skonroki eða hörðum hveitikökum.

3 pd. af *saltkjöti* hráu, til þriggja daga.

1½ pd. af *söltu fleski* hráu, til tveggja daga.

1 pd. *saltfiski* eða *hörðum fiski* til tveggja daga.

1 pd. af *smjöri*.

1½ mörk af *bygg-grjónum* í graut eða grjónasúpu.

$1^3/_4$ merkur af *baunum.*
$^3/_4$ pd. af *púðursykri* í kaffi og tevatn.
$^1/_4$ pd. af *kaffi.*
4 kvint af te-laufi.
7 pottar af *öli.*

Mustarði, salti, ediki, sykri eða sírópi, svo og sveskjum eða rúsínum í grjónasúpu skal útbýta hæfilega. Jarðepli eða kálmeti, nýtt eða þurkað, skal gefa að minnsta kosti tvisvar í viku, bæði þegar skipið er við land og í rúmsjó.

Nýtt kjöt skal gefa að minnsta kosti tvisvar í viku, þegar skipið liggur við land og er skamturinn af því þá 1 pd. kjöts í hvort skiptið. Þegar skipið er í sjó skal að minnsta kosti einu sinni í viku gefa skipshöfninni nýtt kjöt, jafnstóran skamt og áður segir, eða niðursoðið kjötmeti, ef hitt er eigi til, og skal af því skamta 50 kvint af beinlausu kjöti eða 50 kvint af kraptsúpu, er sje þynnt með vatni svo, að nemi mörk af súpu á mann. Þegar nýtt kjötmeti er skamtað, fellur burt sá skamtur af saltkjöti, fleski eða saltfiski, sem annars hefði átt að gefa. Þegar nýr fiskur er fyrir hendi má fella burt hinn fyrirskipaða skamt af nýju kjötmeti einu sinni í viku.

Allur vistaforði skipsins skal við byrjun ferðar vera óskemmdur, hollur og vel með farinn, og skal hann vera svo ríflega tiltekinn, að ekki geti komið til þess að neitt vanti af því, sem fyrirskipað er, á þeim tíma sem ætla má að ferðin standi yfir.

Frá framangreindum ákvörðunum má gjöra þær undantekningar, er nú skal greina.

Brauð. Í staðinn fyrir 7 pd. af hörðum hveitikökum mega koma 7 pd. af hörðu svörtu »keksi« eða $10^1/_2$ pd. af mjúku rúgbrauði eða 7 pd. af mjú hveitibrauði.

Flesk. Ef flesk fæst ekki, mega í stað 1½ pd. af því koma 2 pd. af saltkjöti.

Smjör. Fari svo, að smjör gangi upp, og ekki sje hægt að fá smjör aptur, mega í þess stað koma 2 pd. af sykri eða 2 pd. af fleski eða 50 kvint af viðsmjöri með ediki eptir þörfum.

Bygg-grjón. Vanti þau, má í staðinn koma jafn mælir hrísgrjóna.

Baunir. Ef gular baunir vantar, má viðhafa aðrar baunategundir í þeirra stað.

Öl. Á stuttum ferðum, eða á ferðum í norðlægum höfum, þar sem öl getur lengi haldizt óskemmt, skal jafnan vera nægilegt af því handa skipshöfninni á verzlunarskipum, nema ófyrirsjeðar hindranir sjeu því til fyrirstöðu. Sje ölið uppgengið, og skipið statt á stöðum, þar sem vín fæst, svo í Frakklandi, Spáni, Portúgal og alstaðar við Miðjarðarhafið, skal hver maður fá hálfa mörk af víni í stað öls. Í rúmsjó eða á stöðum, þar sem vín er ekki alþýðudrykkur, skal í staðinn fyrir pott af öli koma blanda úr vatni og $^1/_{10}$ hluta úr potti af frönsku brennivíni eða rommi með 3 kvintum af sykri, eða þá $^1/_{16}$ potts af brennivíni með miðdegisverði.

Brennivín skal að öðru leyti að eins gefið þegar skipstjóra þykir ástæða til, svo sem þegar vont er veður, vinna ströng og loptslag erfitt, hvort sem það er of kalt eða heitt.

Neyzluvatn. Þegar skip fara langferðir, skulu þau hafa neyzluvatn í vatnskössum úr járni. Á stuttum ferðum, og þar sem kalt er í veðri, má að vísu nota trjeílát, en þau skulu þá jafnan vera brennd að innan; að öðrum kosti verður að sía vatnið og hreinsa, áður en þess er neytt.

Ef einhver matartegund gengur upp sökum þess, að

ferð tefst óvenjulega lengi, skal gefa skipshöfninni af annari tegund í stað þeirrar sem upp er gengin, svo sem grjón fyrir baunir eða baunir fyrir grjón, og skal skipshöfnin láta sjer það lynda.

*

* *

Á skipum, sem eru í förum hafna á milli innanlands eða ganga til fiskiveiða við strendur landsins, má í stað hins framangreinda haga viðurværinu þannig, að hverjum manni sje úthlutað til hverrar viku:

7 pd. af *skonroki* eða í þess stað
9 pd. af *rúgbrauði.*
2 pd. af *saltkjöti.*
$1^1/_2$ pd. af *smjöri.*
$^1/_2$ pd. af kandíssykri.
$^1/_2$ pd. af púðursykri (í tevatn).
$^1/_4$ pd. af kaffibaunum.
5 kvint af kaffibæti.
6 kvint af telaufi;

og skal auk þess gefa eldaðan meðdegisverð sem hjer segir:

2 daga góðar *baunir* með $^1/_4$ pd. af fleski á mann hvorn daginn.

2 daga *graut* með hæfilegum púðursykri eða sírópi, annan daginn úr bankabyggi, en hinn úr hrísgrjónum.

1 dag *nýjan fisk* og jarðepli eða *saltfisk*, ef nýr fiskur fæst ekki.

1 dag nýja *fiskisúpu* (bætta á venjulegan hátt); sje nýr fiskur ekki til, þá nýja kjötsúpu, og vanti nýtt kjöt þá saltkjötssúpu, með kjöti, sem á að vera $^1/_4$ pd. á mann, vegið hrátt.

1 dag *sætsúpu* eða *kálmetissúpu.*

Enn fremur skulu hásetar fá soðinn fisk til mála eptir þörfum, þegar nýr fiskur er til, en ekki eiga þeir þá rjett á jarðeplum.

Graut, baunir og súpur til miðdegisverðar skal gefa eptir þörfum, og hæfilega mikið af ediki, mustarði og pipar, svo og sveskjur í sætsúpu.

Það skal vera á valdi skipstjóra að draga af og gjöra breytingar á ofangreindu matarhæfi, ef hann álítur þess þörf sökum þess að útlit sje fyrir að útivistartími skipsins verði af óvæntum ástæðum lengri en til var ætlað, svo að matarskort geti að höndum borið.

Um ásigkomulag matvælanna við byrjun ferðar og um ríflegleika þeirra gildir hið sama og áður er fram tekið í reglugjörð þessari ; einnig það, sem sagt er um brennivín og neyzluvatn.

2. Um læknislyfja-forða.

Meðalakassi skal vera á skipi hverju, og skulu í honum vera þau almennu meðöl til útvortis og innvortis brúkunar, er hjer eru talin :

a.) Meðöl til útvortis brúkunar.

1. *Salmiak-spíritus* (Sol. ammoniaci) 25 grömm.
2. *Sápu-spíritus* (spirit. saponis camphor.) 250 grömm.
3. *Klórkalk* (Calc. chloratæ) $^1/_2$ pd.
4. *Álún* (Sulph. aluminic-kalic. pulv.) 100 grömm.
5. *Heptiplástur*, 1 örk.
6. *Sárasalve* (ungv. ceræ) 50 grömm.
7. *Sárolía* (ol. carbolic.) 100 grömm.

b.) Meðöl til inntöku.

1. *Kamfórudropar* (æther spirituos. camph.) 25 grömm.
2. *Hoffmannsdropar* (æther spirituos.) 25 grömm.
3. *Kínadropar* (Tct. chin. comp.) 100 grömm.
4. *Laxerolía* (Ol. ricini) 250 grömm.
5. *Laxersalt* (Sulphas. magnesic.) 500 grömm.
6. *Uppsölupúlver* (Tartr. stibic. kalic.) 12 skammtar.
7. *Kínínpúlver* (Sulph. chinic.) 12 skammtar.
8. *Opiumsdropar* (Vin. thebaic.) 25 grömm.

Línskaf.
Efni í spelka.
Ljereptsbindi, svo sem svarar línlaki.
Stólpípa.

Jafnóðum og eitthvað eyðist af ofannefndum meðölum, skal fá í skarðið svo fljótt sem til lyfjabúðar næst, og skal það aðgætt að minnsta kosti einu sinni ári, að meðölin sjeu góð og óskemmd, og því fleygt, er skemmt kann að vera.

Fyrirsögn um, hvernig brúka skuli meðölin.

1. *Salmíaks-spíritus* er hafður til þess, að bera að vitum manns, sem liðið er yfir eða sem mjög er fjörlítill. Einnig má hafa hann til að bera í sár eða stungu, sem óttast mætti að sjeu eitruð eða illkynja.
2. *Sápuspíritus* er hafður til þess að bera á við verkjum eða flogum og skal síðan þekja með heitum ullardúk. Einnig má bera hann á mar eða þar sem undizt hefur í liðamótum.
3. *Klórkalk* er haft til að hreinsa loptið í skipinu; skal láta svo sem teskeið í 2 potta af vatni og hrista flöskuna og svo skvetta því eða þvo með því rúmstæði, bekki o. s. frv.
4. *Álún* er haft sem blóðstemmandi meðal, er blæðir úr sárum, úr nefi; er duftinu þá stráð á þar sem blæðir úr, eða, sjeu það blóðnasir, skal taka duftið í nefið sem væri það tóbak. Við kverkabólgu má skola kverkarnar úr álúnsvatni, en það er þannig

tilbúið, að væn teskeið af duftinu er leyst sundur í pela af vatni og svo skolaðar kverkarnar tvisvar eða þrisvar á hverri stundu.

5. *Heptiplástur* er klipptur sundur og hafður til að ná saman skurðum eða þekja sár með.
6. *Sárasalve* er borið í lúið ljerept og haft við sár, og sama er að segja um sárolíu.

---

1. *Kamfórudropar:* 20—40 dropar takast í matskeið af vatni sem svitameðal eða við kveisu.
2. *Hoffmannsdropa:* 10—40 í matskeið af vatni til lífgunar eða við kveisuverkjum.
3. *Kínadropar:* 1 teskeið takist í matskeið af vatni til hressingar.
4. *Laxerolía:* 1 matskeið í einu 3 hvern tíma þar til verkar.
5. *Laxersalt:* kúfuð matskeið í bolla af vatni.
6. *Uppsölupúlver:* 1 skammtur leysist sundur í matskeið af vatni og gefist inn; þegar velgju-umbrot eru komin skal gefa sjúklingnum að súpa á volgu vatni við og við; sje uppköst eigi byrjuð, er $^1/_2$ tími er liðinn frá inntöku, skal gefa annan skammt til.
7. *Kínínpúlver:* 1 skammtur takist í matskeið af vatni einu sinni eða tvisvar á dag við sóttveiki og köldu.
8. *Opíumsdropar:* 15—20 dropar gefist í matskeið af köldu vatni við innantöku eða verkjum og má ítreka þetta nokkrum sinnum á dag.

[Uppsölupúlver og opíumsdropar fást eigi nema eptir fyrirsögn læknis].

Lög þessi prentuð og reglugjörðin um viðurværi skipshafnar skulu vera á hverju íslenzku skipi til leiðbeiningar og eptirbreytni fyrir alla þá, er hlut eiga að máli. — Ef skipstjóri sýnir af sjer vanrækt í þessum greinum, sætir hann sektum, 10 til 100 kr.

(Farmannalög 22. marz 1890, 72. gr.).